

Beden Eğitimi ve Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Oyun Dersindeki Oyun Tercihlerinin İncelenmesi

Nevin Gündüz¹, Semra ATAV²

¹ Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ORCID ID: 0000-0001-7340-977X

² Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, ORCID ID: 0000-0002-8028-9451

Original Article

Öz

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersindeki oyun tercihlerinin incelenmesidir. Araştırma, öğretmen görüşlerinin alındığı nitel bir çalışma olup, durum desen çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara'da Yenimahalle, Keçiören, Çankaya ve Gölbaşı ilçelerinden iki özel ve iki resmi ilkokul olmak üzere her ilçeden dört ilkokul ve bu okullardan gönüllü olarak katılan toplam 32 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme sorularını içeren soru formu kullanılmıştır. Araştırma da 6 tema tespit edilmiştir. Araştırmada, öğretmenler oyunda "çocuğun kendini ifade ettiği ve eğlendiğini, grup oyunlarını tercih ettiklerini; sınıf, spor salonu veya okulun bahçesinde dersi uyguladıklarını belirtmişlerdir. Özel okuldaki beden eğitimi öğretmenleri, yeterli fiziki imkan ve araç-gerece sahip olduklarını ve çeşitli oyunları oynattıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırma sonucunda öğretmenler, beden eğitimi ve oyun dersinin çocukları çok yönlü olarak geliştirdiğini, devlet okullarının sahip oldukları sınırlı imkanlarla farklı ve basit materyallerle oyun tercihlerinin değişebildiğini ve etkinlik kartlarından yararlandıklarını belirtmişlerdir. Özel okul öğretmenleri, materyal ve fiziki alan konusunda sorun yaşamadıklarını çeşitli oyunları derste kullandıklarını, oyun tercihinde yaş, beceri düzeyi, oyunun eğitici olmasına ve sevdikleri oyunu oynatmaya dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 22.09.2023

Kabul Tarihi: 31.12.2023

Online Yayın Tarihi: 31.12.2023

Oyun, Sınıf Öğretmeni, Beden Eğitimi Öğretmeni, Beden Eğitimi ve Oyun Dersi.

Examination of Physical Education and Classroom Teachers' Game Preferences in Physical Education and Games Lessons

Abstract

The purpose of this research is to examine the game preferences of physical education and classroom teachers in physical education and games lessons. The research is a qualitative study in which teachers' opinions were taken and a case pattern study was used. The study group of the research consists of four primary schools from each district, two private and two public primary schools, from Yenimahalle, Keçiören, Çankaya and Gölbaşı districts in Ankara, and a total of 32 teachers who participated voluntarily from these schools. As a data collection tool in the study, a questionnaire containing semi-structured interview questions was used to obtain the opinions of teachers about game preferences in the primary school "Physical Education and Play" course. In the research, data obtained through face-to-face interview technique. In the study, content analysis was used to analyze the data and 6 themes were identified. In the study, teachers stated that "the child expresses himself and has fun, and they prefer group games; They stated that they implemented the lesson in the classroom, gym or school garden. Physical education teachers at private schools stated that they had sufficient physical facilities and equipment and that they made them play various games. As a result of this research, teachers stated that physical education and game lessons develop children in a versatile way that their game preferences can change with different and simple materials with the limited opportunities that public schools have, and that they benefit from activity cards. Private school teachers stated that they did not have any problems with the materials and physical space, that they used various games in the lesson, and that they paid attention to age, skill level, whether the game was educational and that they played the game they liked.

Orijinal Makale

Article Info

Received: 22.09.2023

Accepted: 31.12.2023

Online Published: 31.12.2023

Anahtar kelimeler: Physical Education and Play Lesson, Classroom Teacher, Physical Education Teacher.

Sorumlu Yazar: Nevin Gündüz

E-mail: ngunduz@ankara.edu.tr

GİRİŞ

Oyunun ne olduğu ve ne gibi etkileri olduğunu açıklamaya çalışan Piaget, Freud, Vygotsky ve Erikson gibi kuramcılar oyunun gelişim ve öğrenme için çok önemli olduğunu ve belirli karakteristik özellikleri olduğunu belirtmişlerdir (Russo, 2013). Oyun en basit tanımıyla, doğumla birlikte başlayan ve tüm hayat boyu etkisi devam eden bir öğrenme aracıdır (MEB, 2013). Çocuklar, dünyanın her yerinde, her kültürde oyun oynarlar. Bu oyunların şekilleri, özellikleri ve oyuncakları çağdan çağa farklılaşsa da çocuğun olduğu yerde oyun ve oyuncakların olmaması mümkün değildir. Froebe, oyunun çocuk için ciddi bir öneme sahip olduğunu, çocukluk dönemindeki oyunların onun daha sonraki yaşamının üzerine tohumlarını attığına dair vurgu yaparak konunun önemini belirtmektedir (Akt: Tuğrul ve ark, 2014).

Oyun oynamak, ilkokul çağındaki çocukların önemli ve temel ihtiyaçlarından birisidir. Bu nedenle eğitim kurumlarının, öğrenciler için en iyi öğrenme ortamını oluşturması, günlük fiziksel aktivitelerini sürdürmesi ve sağlıklı bir yaşam şeklini kazanmalarını sağlanmasında önemli görevleri bulunmaktadır. Bu kapsamda ilkokuldan itibaren öğrencilerin oyun ve fiziki etkinliklere düzenli katılımlarını sağlama ve bunlarla ilgili bilgi birikimini yani spor kültürünü edinmesieğitimin önemli hedefleri içerisinde yer almaktadır. Beden eğitimi ve oyun etkinliklerine katılım ile özellikle hareket yetkinliği, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarının altyapısının oluşturulması beklenir (MEB, 2012). Oyunun sağlıklı büyüme ve gelişim açısından çocuklar için son derece önemli olduğunu; zengin bir zihinsel uyarıcı ortamı yoluyla zihinsel kapasitesi yüksek, sağlıklı bir duygu durum ile sağlıklı ve tutarlı bir kişilik gelişiminin temelini oyun ortamından geçtiği ifade edilmektedir (Çelik ve Şahin, 2013). Çocuk oyun sırasında duygularını özgürce ifade edip isteklerini belirtebilir, çünkü kendini güvenli bir ortamda hayal eder. Bunun yanı sıra çocukların gelişimsel olarak yaşadığı benmerkezci tutumları oyun yoluyla azalabilir ve böylece başkalarının duygu ve düşüncelerini oyun yoluyla anlayabilir, toplumsal kuralları, oyun sayesinde kolaylıkla öğrenebilir ve oyun yoluyla arkadaşlıklar kurarak toplumsallaşmaya başlar (MEB, 2014).

Eğitim de yaşanan gelişmelere paralel olarak, yıllar içerisinde öğretim programlarında bir takım değişikliklere gidilerek çocuk, eğitimin merkezine oturtulmuş ayrıca, çocuğun okula gelmekten ve orada bulunmaktan hoşnut olacağı düzenlemeler dikkat çekmektedir (Dağdelen ve Kösterelioğlu, 2015). Millî Eğitim Bakanlığı, 2018 yılında öğretim programlarını güncelleyerek öncesinde oyun ve fiziki etkinlikler (OFE) olarak yürütülen ders, bu yıldan itibaren ders saati ve içeriği aynı olmak koşuluyladers adı Beden eğitimi ve oyun (BEO) dersi olarak değişip yürütülmesini kararlaştırmıştır. Öğretim programının kazanımları ders adının değişmesinden etkilenmemiştir (MEB, 2018). OFE dersi 1,2 ve 3. sınıflarda haftada 5 saat, 4. sınıfta ise haftada 2 saat olarak planlanmıştır. Söz konusu ders için hazırlanan ders kitabının, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü koordinesinde yürütülen Uluslararası İlham Projesi kapsamında “Fiziksel Etkinlik Kartları” (FEK) hazırlanmıştır. FEK kartlarının ilkokul 1-4. sınıflarda kullanılmasının uygun olacağı (MEB, 2012) böylece öğrencilerin oyun oynama, fiziki etkinliklere katılma ve bu süreçlerde bedensel, zihinsel, kişisel, duygusal ve sosyal becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak tüm eğitim süreçlerini içerdiği belirtilmektedir. Ders, öğrencilerin yaşına ve fiziksel özelliklerine uygun fiziksel etkinliklere katılacağı ve oyun oynayacağı şekilde planlanır. Bu programın 2 amacı vardır, birincisi öğrenciyi bir üst

eğitim kademesine hazırlamak, ikincisi ise hayata hazırlamak. Öğrencilerin sınıf düzeyleri dikkate alınarak kaleliyakantop, tombik, mendil kapmaca, sek sek vb. oyunlar oynatılmaktadır (MEB, 2018).

Dünya Sağlık Örgütü'nün çocuklarda beden eğitimi ve oyun saatini haftada beş gün ve günde en az yarım saat olarak önermesine rağmen, Ülkemizde ilkökul beden eğitimi ve oyun haftada iki ders saati olarak yapılmaktadır. Sağlık Bakanlığı son raporunda; özellikle çocuklarda artan fiziksel inaktivite, zayıf beslenme ve hareketsiz yaşam tarzı gibi faktörlerle çocuklarda aşırı kilo ve obezitede endişe verici bir artış meydana geldiğini ve çocukların günün büyük kısmını okulda geçirdiğinden dolayı, okulun fiziksel aktiviteyi tanıtmak için uygun bir yer olduğunu bu nedenlerle okulların çocuklar için uygun oyun alanı ve spor tesisleri içermesi gerektiği vurgulanmıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2022). Ancak alanda yapılan araştırmalar, devlet okullarının fiziki imkanlarının (açık ve kapalı oyun alanları) sınırlı olduğunu vurgulamaktadır (Özdemir ve ark., 2010; Özcan ve Mirzeoğlu, 2014; Temel ve Güllü, 2016; Temel ve Kangalgil, 2021).

Alan yazındaki çalışmalara bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin bu derse ilişkin tutumlarının olumlu olduğunu söylemek zor olacaktır. İlkokul çocukları için beden eğitiminin faydaları yıllardır vurgulanmasına rağmen, maalesef pek çok sınıf öğretmeni bu derse etkili bir şekilde yürütecek bilgiye sahip olmadıklarını, ders materyali, fiziki alan yetersizliği ve öğretim yöntemleri konusunda eksikleri yüzünden bu derse yapmaktan kaçındıklarını belirtmişlerdir (Pehlivan ve Dönmez 2005; Arslan ve Altay 2008; Yıldız ve Güven, 2014). Yine sınıf öğretmenleriyle yapılan başka bir çalışmada, öğretmenlerin oyun ve fiziki etkinlikler dersinin önemine inanmalarına rağmen, bu derste ne öğretecekleri konusunda zorlandıkları için hareket ve oyuna herkesten çok gereksinim duyan çocuğun çok yönlü eğitimi ve gelişimini engellediklerini belirtmiştir (Yıldız ve Güven, 2014).

Devlet ve özel okulda görev yapan öğretmenlerin okulun özel oyun alanları, ders materyalleri ve spor salonları gibi fiziksel koşullar açısından yaşadıkları eşitsizlikler, devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin motivasyonlarını da olumsuz etkileyebilmektedir. Kocabaş ve Karaköse'nin (2005) yaptıkları çalışmada özel okullarda çalışan öğretmenlerin devlet okulundakilere oranla, okullarındaki çalışma ortamı, fizikî yapı ve örgütsel iklim konusunda daha olumlu düşündüklerini, devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin, okullarındaki çalışma ortamını yeterli bulmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Alan yazında yapılmış bu araştırmalar çerçevesinde bu araştırmanın amacı beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersindeki oyun tercihlerinin incelenmesi ve ayrıca dersin uygulanmasındaki mevcut durumu ortaya koymak amacıyla aşağıdaki problemlere yanıt aranmıştır.

- 1- Öğretmenlere göre çocuk için oyunun anlamı ve önemi nedir?
- 2- Öğretmenlerin derste kullandıkları/tercih ettikleri oyunlar nelerdir?
- 3- Öğretmenler derse okulda nerede yapmaktadır?
- 4- Öğretmenlerin derste oyun tercihinde dikkat ettikleri noktalar nelerdir?
- 5- Öğretmenlere göre oyunun çocuğun gelişim alanlarına katkıları nedir?

6- Öğretmenlerin okulda oyun tercihlerini etkileyen etmenler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma, öğretmen görüşlerinin alındığı nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma desenlerinden durum deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmada durum çalışması, bir olayın yoğun bir şekilde çalışılmasıyla ilgilidir (Glesne, 2011). Durum çalışması sosyal olguları tekil bir olayın ayrıntılı bir çözümlemesini yaparak araştıran bir yöntemdir ve tek bir olayı çeşitli olgularla ilişkilendirerek, araştırılan verilere bütüncül bir nitelik kazandırır. Aynı zamanda diğer yöntemlerle gözden kaçırılacak ayrıntılı bilgilerin derinlemesine incelenmesine imkân verir (Punch, 2014).

Çalışma Grubu

Araştırma Ankara ilinde yapılmış olup, çalışma grubunu Yenimahalle, Keçiören, Çankaya ve Gölbaşı ilçelerinden iki özel ve iki resmi ilkokul olmak üzere her ilçeden dört ilkokul ve her okuldan 2 öğretmen olmak üzere gönüllü olarak katılan toplam 32 öğretmen oluşturmaktadır. Bu ilçelerin tercih edilmesindeki sebep merkez ilçeler olmalarıdır. Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmada, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış, amaçlı örnekleme yöntemlerinden de maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme; çok fazla bilgiye sahip olan durumların detaylı ve derinlemesine incelenmesini sağlar. Bu sebeple de amaçlı örnekleme; olayların, durumların keşfedilmesi ve açıklanmasını içerir. Maksimum çeşitlilik örneklemede amaç daha küçük bir örneklem grubu ile araştırmada yer alan probleme taraf oluşturabilecek kişilerin çeşitliliğini maksimum seviyede yansıtmaktır. Bu şekilde belirlenen örneklem grubu ile yapılan araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar ve bulgular daha zengin olabilir. Maksimum çeşitlilikte önemli olan genelleme yapmaya çalışmak için çeşitliliğin sağlanması değildir. Tam tersine, çeşitlilik gösteren durumların herhangi bir ortak noktası ya da paylaşımı olup olmadığını bulmaya çalışmak ve çeşitliliğe bağlı olarak da problemi farklı boyutları ile ele almaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Kamu ve özel ilkokullarda farklı uygulamalar yapıldığı, beden eğitimi ve oyun dersine farklı öğretmenlerin girdiği ve dersin eğitimi süresinin farklı olabileceği dolayısıyla da beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin oyun ve hareket eğitimine yönelik görüşlerinin değişebileceği düşünüldüğünden çalışma grubu bu okullardan seçilmiştir.

Tablo 1. İlkokul öğretmenlerinin demografik özelliklerinin dağılımı

Değişken (n:32)	f	%	
Yaş	25 yaşvealtı	5	15.62
	26-30 yaş	18	56.25
	31-35 yaş	4	12.50
	36-40 yaş	4	12.50
	41 yaş ve üstü	1	3.12
Kıdem yılı	1-5 yıl	16	50.00
	6-10 yıl	9	28.12
	11-15 yıl	6	18.75
	16-20 yıl	1	3.12
Eğitim durumu	Lise	3	9.37
	Önlisans	4	12.50
	Lisans	21	65.62

	Yüksek lisans	4	12.50
Çalıştığı kurum türü	Devlet	15	46.87
	Özel	17	53.12

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük kısmı 26-30 yaş arası olup, ağırlıklı olarak Lisans mezunu ve 1-5 yılı arası deneyimleri olduklarını görülmektedir (Tablo.1).

Veri Toplama Aracı

Araştırmada nitel veri toplama aracı olarak, öğretmenlere “Beden Eğitimi ve Oyun” dersinin uygulamasındaki oyun tercihleriyle ilgili araştırmacı tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme sorularını içeren (12 soru) görüşme soru formu kullanılmıştır. Görüşmelerde, yüz yüze görüşme tekniği uygulanmıştır. Bengtsson’a (2016) göre görüşme, araştırmaya katılanların araştırma konusu hakkındaki duygu, düşünce ve bilgilerini açıklayacağı, bu konu ile ilgili deneyimlerini anlattığı veri toplama tekniğidir. Görüşmenin amacı, katılımcıların özgün düşüncelerine ulaşmaktır. Görüşme, katılımcıların araştırma konusu hakkındaki duygu, düşünce ve deneyim gibi gözlenemeyen derinlemesine bilgilere ulaşılmasına yardımcı olur (Akt. Baltacı, 2019). Yarı yapılandırılmış görüşmeler hem belirgin hem de açık uçlu soruları kapsayarak yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme türlerinin karışımını kapsamaktadır. Bu görüşme türü, önceden belirlenmiş bir dizi soruların sorulmasını ve özel bazı konulara değinilmesini içermektedir. Bu sorular genellikle her katılımcıya sistematik bir sırada sorulur ancak, görüşmeye katılan kişiler açıklamalarında bu sıranın dışına çıkabilir (Merriam, 2009; Berg & Lune, 2015).

Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu, bu konuda yapmış çalışmalar derlenerek hazırlanmıştır. Görüşmelerin ses kayıtları daha sonra 2 uzman tarafından incelenmiş ve görüşme sorularının araştırmanın amacına yönelik olduğu görüşüne varılmıştır. Araştırmada öğretmenlere katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı belirtilerek araştırmanın amacı detaylı olarak açıklanmıştır.

Görüşme Sorular:

- 1- Oyun nedir? Açıklar mısınız.
- 2- Oyunun size göre çocuklar için önemindedir? Açıklar mısınız?
- 3- Okul içerisinde, sınıf veya bahçede öğrencilerinize beden eğitimi ve oyun dersinde ne tür eğitsel oyunlar oynatırsınız? Bunlar ne tür oyunlar? Örnek verir misiniz?
- 4- Oyun tercihinde hangi konulara dikkat edersiniz? Bunlardan örnekler verebilir misiniz (yaş, cinsiyet, sınıf atmosferi, beceri düzeyi)
- 5- Oyunların çocukların hangi gelişimine destek olduğunu düşünüyorsunuz? (bilişsel, duyuşsal, fiziksel-psikomotor, sosyal). Açıklar mısınız?
- 6- Oyun içerisinde kullandığınız materyaller nelerdir? Bilgi verir misiniz?
- 7- Oyun süresini ne kadar kullanmaktasınız?
- 8- Okul içerisinde oyunu daha çok nerede oynatırsınız? Okul bahçesi/ Spor salonu/ Sınıf Bu tercihlerinizi neye göre yaparsınız?
- 9- Okulun çevresel koşulları size göre öğrencilerin oynamasına engeller oluşturduğunu düşünüyor musunuz? Bu engeller varsa nelerdir?

- 10- Okul içerisinde öğrencilerin oyun oynama alanları hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 11- Size göre okulun fiziksel imkânları, öğrencilerin oyun oynaması için nasıl bir fırsat sağladığını düşünüyorsunuz? Bu fırsatlar nelerdir?
- 12- Beden eğitimi ve oyun dersinde oyunları nasıl kullandığınızı düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?

Verilerin Toplanması

Araştırmaya ilişkin verry toplama süreci, araştırmaya İl Milli Eğitim Bakanlığında gerekli izinler alındıktan sonar başlamıştır. Daha sonar ilgili okul yöneticileri ve öğretmenlere çalışma hakkında bilgi verildikten sonra, gönüllü olarak katılacak olan öğretmenlerden randevu oluşturulmuştur. Görüşme öncesi araştırmaya katılacak bedeneğitimi öğretmenlerine araştırmanın amacı sözlü olarak okunduktan sonra “Bilgilendirme ve Onam Formu”nu okuyup imzalamaları sağlanmıştır. Görüşmeler sessiz bir odada bireysel olarak yüzyüze gerçekleşmiş ve katılımcının izni ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler süre olarak yaklaşık 25-30 dakika sürmüştür.

Bu çalışmada araştırmacı Spor Bilimleri Fakültesinde uzun yıllar öğretim üyesi olarak çalışmakta olup; pedagojik formasyon, ölçme ve değerlendirme ve fiziksel aktivite ve beslenme gibi dersleri yürütmektedir. Araştırmacı, ayrıca buna benzer nitel araştırmalarda araştırmacıya da danışman olarak yer almıştır. Bu sebeplerden dolayı öğretim üyesi toplanan verilerin analizleri ile ilgili kontrollerini sağlayıp, diğer araştırmacının geri dönüt alabileceği bir uzman görevi de üstlenmiştir. Bu çalışmada diğer araştırmacı ise; uzun yıllar spor eğitimcisi olarak alanda çalışan, nitel araştırmalarda görev almış, öğretmen görüşmelerini uzman araştırmacı ile koordineli bir şekilde çalışan deneyimli bir kişidir.

Araştırmada yarı yapılandırılmış soru formunun geçerliliği, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersindeki oyun tercihlerinin incelenmesi ve ayrıca öğretmenlerden dersin uygulanmasındaki mevcut durum ile ilgili düşüncelerini ortaya koymak adına oluşturulmuştur. Kapsam geçerliliğinin uygunluğu açısından ise, soru formu araştırmacı tarafından hazırlanmış olup konusuna hakim bir kişidir. Araştırmadaki nitel sorular ayrıca bir uzman tarafından incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış soru formu önce araştırma dışından 5 öğretmenle ön görüşme yapılmış daha sonra anlaşılması zor olan sorular düzeltildikten sonra son şeklini almış ve görüşmeler yapılmıştır. Öğretmen görüşleri alındıktan sonar ses kaydı word formatına dönüştürülerek katılımcıların teyidi alınmış ve veriler analizleri yapılmak üzere toplanmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda bulguların ve yorumların doğruluğu oldukça önemlidir. Bir çok nitel araştırmada bulguları inanılabilirliği veya doğruluğu belirlerken katılımcı teyidi, veri çeşitlendirmesi, uzman incelemesi gibi stratejileri kullanır (Creswell ve Miller, 2000). Araştırmada dokümanlar araştırmacının dışında bir uzman tarafından incelemiş ayrıca katılımcılardan elde edilen veriler bulgular kısmında doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada nitel verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Görüşme sonucu elde edilen veriler araştırmacılar tarafından çözümlenmiş, belli kategoriler altında sınıflandırılarak

birbirine benzeyen veriler belirli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanmıştır. Nitel araştırma verileri 4 aşamada analiz edilir. İçerik analizinin aşamaları; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanması ve yorumlanması şeklinde sıralanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Verilerin Kodlanması: Görüşme metinleri satır satır okunduktan sonra araştırmacı tarafından önemli bulunan kodların altı çizilerek belirlenmiştir.

Temaların Oluşturulması: Kodlama işlemi bittikten sonra birbirleriyle ilişkili kodlar bir araya getirilerek uygun temalar oluşturulmuştur. Tematik kodlama, daha önceden belirlenen kodların ortak yönler belirlenerek kategorize (tema) edilmesidir. Görüşmeler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve temalar altında sınıflandırılmıştır. Yapılan bu analizler sonucunda 6 tema ve 3 kategori belirlenmiştir (Bkz.Tablo.2).

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenilirliği

Nitel çalışmalarda araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğinin artırılması için birçok seçenek geliştirilmiştir Lincoln and Guba (1981) göre nitel çalışmaların güvenilirliğinin sağlanması için dört farklı prensip belirlemiştir. Bunlar; inandırıcılık (credibility), değişmezlik/güvenilebilirlik (dependability), onaylanabilirlik (confirmability) ve aktarılabilirlik (transferability) (Akt. Gülerve ark., 2015).

İnandırıcılık / İç Geçerlik

İnandırıcılık; toplanan verilerin doğruluğu anlamına gelmektedir. Güvenirlik ile paralel bir anlama sahip olan değişmezlik ise; aynı çalışmanın farklı bir yerde benzer bir örneklem ile yapıldığında yine benzer sonuçların ortaya çıkmasıdır (Akt. Güler, ve ark., 2015). Araştırmanın inanırılığında; katılımcı teyidi (Cresswell, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2016), uzman incelemesi (Patton, 2002) ve görüşme, gözlem ve doküman incelemesi yöntemleriyle yöntem üçgenleme (Houser, 2015) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları hazırlandıktan sonra uzman görüşü alınmıştır. Devlet ve özel okullarda çalışan öğretmenler ile görüşmeler yapılarak örneklem çeşitlenmesi sağlanmıştır. Görüşmeler kayıt altına alındıktan sonra deşifre edilmek üzere muhafaza edilmiştir. Ayrıca görüşme verileri dikkatli bir şekilde dinlenmiş ve sonra deşifre edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin gerçek isimleri kullanılmamış yerine kod ve numaralar verilmiştir (Örn. Ö1, Ö2...Ö32). Elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamında düz yazı metin haline getirilerek katılımcılar ile paylaşılmış ve katılımcılardan teyit etmesi istenmiştir. Görüşmelerini okuyan katılımcılardan görüşme içeriği ile ilgili yapısal ya da devrik cümleler dışında herhangi bir değiştirme talebi olmamıştır ve imzalayarak onaylamışlardır. Deşifre edilen görüşmeler uzmanlar tarafından kontrol edilip onaylanmıştır. Daha sonra veriler dile getirilen ifadeler ile kısa cümleler halinde araştırmacı tarafından kodlanmıştır.

Aktarılabilirlik / Dış Geçerlik

Aktarılabilirlik genelleme yerine kullanılabilirlik olarak tanımlanmıştır. Yin (2003) genellemeyi çalışmanın sonuçlarının çalışılan grup dışında başka bir gruba da uyarlanabilmesi olarak tanımlamıştır

(Akt. Güler ve ark., 2015). Araştırmanın aktarılabirliği için araştırma sonucunda elde edilen temaların altına doğrudan alıntılar eklenmiştir.

Tutarlık/İç Güvenirlik

Araştırmanın gerçekleştiği okullar ve öğretmenler yöntem bölümünde detaylı olarak tanımlamıştır. Araştırmada iç güvenirlik için görüşmelerden elde edilen ifadeler araştırmacı ve uzman öğretim elemanı tarafından ayrı ayrı dikkatlice okunarak kodlanmış ve temalar oluşturulmuştur. Nitel verilerin güvenirlik analizi için ise, Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen formül kullanılmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucunda; uzmanlar arası görüş birliği 63, görüş ayrılığı ise 15 olup güvenirlik Miles ve Huberman formülüne göre % 92 tespit edilmiştir.

$$P (\text{güvenirlik yüzdesi}) = \frac{Na (\text{Görüş birliği})}{(Na (\text{Görüş birliği}) + Nd (\text{Görüş ayrılığı}))} \times 100$$

Onaylanabilirlik / Dış Güvenirlik

Zhang and Wildemuth (2009) onaylanabilirliği araştırmanın sonuçlarını inceleyenlerin de araştırmacı tarafından ortaya konan verilerin karakteristiğini onaylamasıdır (Akt. Güler ve ark. 2015). Dış güvenirlikte ise araştırmacı teyit edilebilirliğini sağlamak için, araştırmada kullandığı veri kaynaklarını açıklayıcı bir şekilde ifade etmiştir. Ayrıca benzer araştırma yapacak olan araştırmacılar için veri kaynaklarını oluşturmalarında rehber olacağı düşünölmektedir. Araştırmadan elde edilen ham veriler ihtiyaç halinde daha sonar incelenebilmesi için araştırmacı tarafından saklanarak muhafaza edilmektedir.

Tablo 2. Beden eğitimi ve sınıf öğretmeni görüşlerinin tema ve kategorilere göre dağılımı

Temalar	Kategoriler
1- Oyunun Anlamı ve Önemi	
2- Oyunun Çocuğa Katkıları	1-Oyun Türü
3- Oyun Tercihinde Dikkat Edilen Noktalar	2-Ders Yapılan Yer 3-Kullanılan Materyal
4- Ders İçin Fırsatlar	
5-Derste Karşılaşılan Engeller	
6- Öğrenci Katılımı	

Çalışma grubuna ait içerik analizinde öğretmenlerin beden eğitimi ve oyun dersinde oyunun önemi ve oyun tercihleri ile ilgili görüşleri 6 tema ve 3 kategori altında toplanmıştır (Bkz.Tablo. 2).

BULGULAR

Bu araştırmada beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersindeki oyun tercihleri ile ilgili görüşleri incelenmiştir.

Tablo 3. Oyunun anlamı ve önemi

Beden eğitimi Öğretmeni	f	Beden eğitimi ve Sınıf Öğretmeni	f	Sınıf Öğretmeni	f
“Hiç bir çıkar ilişkisi olmayan”	15	“Kendini en iyi ifade ettiği alan”	23	“Gerçek yaşamda karşılaşacakları her şey”	14
“Kuralları olan”	12	“En doğal eğlence aracı”	25	“Her an, her zaman, her yerdeolabilecek”	10
“Arkadaşları ile farklı ve güzel zaman geçirmektir”	17				
“Mutlu olurlar”	12	“Öğrenme aracı”			
			27		

Araştırmada öğretmenlerin, oyunun anlamı ve önemi konusunda ortak görüşü”*Çocuğun kendini en iyi ifade ettiği alan doğal eğlence ve öğrenme aracı*” olarak belirtmişlerdir (Bkz. Tablo.3).

Tablo 4. Oyunun çocuğa katkıları

Beden eğitimi Öğretmeni	f	Sınıf Öğretmeni	f
“Enerjisini atar”	17	“Sosyal ve fiziksel gelişimini etkiler”	15
“Oyun içerisinde yeni stratejiler yaratır”	12	“Bedensel ve zihinsel katkıları vardır”	13
“Bilişsel ve duyuşsal katkıları vardır”	10	Rahatlatır	12

Araştırmada öğretmenlerin oyunun çocuğa katkıları konusunda,“*Oyun, çocuğun fiziksel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerine katkıları olduğunu*”belirtmişlerdir (Bkz. Tablo.4).

Tablo 5. Oyun tercihinde dikkat edilen noktalar

Beden eğitimi Öğretmeni	f	Beden eğitimi ve Sınıf Öğretmeni	f
“Egzersiz, oyunun zorluk derecesi”,	17	“Yaş”,	8
“Fiziklerine”	15	“Beceri düzeyi”,	6
		“Hem eğitici hem de eğlendirici olmasına”,	14
		“İşlediğim konu ile bağlantılı olmasına”	6
		“Sevdikleri oyunları oynatırım	9
“Oyun çocuğa zarar vermemeli”,	12	“Ders süresi”	6
		“Yeni oyunlar oynatırım”	4

Araştırmada öğretmenlerin oyun tercihinde dikkat edilen noktalar konusunda ortak görüşü, “yaş, beceri düzeyi, oyunun hem eğitici hem de eğlendirici olmasına, sevdiği oyunu oynamaya, süreye yeni oyunları oynatma” konularında dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri bu konuda ayrıca “oyunun zorluk derecesine, çocukların fiziklerine ve güvenlik konularına dikkat ettiklerini” belirtmişlerdir (Bkz. Tablo.5).

Tablo 6. Ders yapılan yer

Beden eğitimi Öğretmeni	f	Sınıf Öğretmeni	f
“Sınıf hariç her yer	17	“Bahçede”	15
“Spor salonu”	12	“Sınıfta”	13
“Okul içinde ve bahçede”	17		
“Özel oyun alanları”	13	-	-
“halı saha”			

Araştırmada beden eğitimi öğretmeni ders yapılan yer konusunda, “spor salonu, özel oyun alanları ve okul bahçesi” olarak belirtirken, sınıf öğretmeni ise, “okul bahçesi ve sınıf” olarak belirtmişlerdir (Bkz. Tablo.6).

Araştırmada sınıf öğretmenleri bu dersi okulda haftada bir saat uyguladıklarını, oyunları okulun fiziksel imkan ve olanakları çerçevesinde etkinlik kartları ve derleme kitapçılarından da yararlanarak seçip oynamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 7. Oyun materyali

Beden eğitimi Öğretmeni	f	Beden eğitimi ve Sınıf Öğretmeni	f	Sınıf Öğretmeni	f
“Çember”	6	“Top, ip”	27	“Aklınıza ne gelirse”	5
“Makarna”, “Labut”	12	“Huni”	5	“Dondurma çubukları”	8
“Pinpon Topu”	10	“Sapka”	7	“Plastik bardak”	4
“Denge araçları”	6			“Boncuklar”	7
“Holi-hop”	8			“Kalem”, “Kürdan”	8
“Oyun kartları”	6			“Kutu”, “Ahşap küp”	6
“Yelek”, “Minder”	12			“Balon”	7
“Step tahtaları”	8			“Bahçe taşları”	2
“Tırmanma platform”	2			“Su kapakları”	2

Araştırmada beden eğitimi ve sınıf öğretmeni oyun materyali konusunda, “top, ip, huni ve sapka” gibi kullandıklarını ortak ders materyallerini belirtmişlerdir. Bunun dışında beden eğitimi öğretmenler materyali olarak “çeşitli spor araçları, pinpon topu, tırmanma platformu, oyun kartları” gibi ders materyali kullandıklarını belirtirken, sınıf öğretmeni, “dondurma çubukları, su kapakları, plastik bardak” gibi farklı materyalleri kullandıklarını belirtmişlerdir (Bkz. Tablo.7).

Tablo 8. Oyun türleri

Beden eğitimi Öğretmeni	f	Beden eğitimi ve Sınıf Öğretmeni	f	Sınıf Öğretmeni	f
“Kart oyunları”, “Parkurda yarışmalar”	10	“Yakan top”	24	“Seksek”	8
	15			“İp atlama	9
“Zeka geliştirmeye yönelik oyunlar” “Koşu yarışları”	6	“Top oyunları”	27	“Ebecilik”	1
				“Grup oyunları”,	5
				“Don-ateş	1
				oyunu”	2
“Yerden yüksek”	12	“Geleneksel Çocuk oyunları”	18	“Oyuncaklar”	4

Araştırmada beden eğitimi ve sınıf öğretmeni oyun türleri konusunda,“yakan top, top oyunları, geleneksel çocuk oyunları” gibi ortak oyun türlerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra beden eğitimi öğretmeni,“kart oyunları, parkur yarışmaları, zeka geliştirmeye yönelik oyun” türleri kullanılırken sınıf öğretmeni,“sek sek, ip atlama, ebecilik, don ateş oyunları” gibi fazla materyal gerektirmeyen oyun türlerini belirtmişlerdir (Bkz. Tablo.8).

Tablo 9. Dersin uygulanmasına engeller

Beden eğitimi Öğretmeni	f	Sınıf Öğretmeni	f
“Engelimiz yok alanımız büyük ve kontrollü”	12	Kapalı spor salonu olmadığından kış mevsimi zor oluyor”,	15
		“Kışın çok amaçlı salonda toplantı olabiliyor”,	12
		“Bahçe duvarı yola yakın toplar okul dışına kaçabiliyor”,	12
		Bahçe zemini beton ve sert, düşme olunca yaralanmalar oluyor”,	15
“Güvenlik önlemleri, vücut kontrollerini sağlayamadıklarından düşmeler çok oluyor”	12	“Ders alanımı zdar”	8
		“İkili eğitim mevcut”	12

Araştırmada beden eğitimi öğretmeni dersin uygulanmasında “engelleri olmadığı, ders alanlarının büyük olduğu, sadece düşmelerin fazla olduğunu” belirtirken, sınıf öğretmeni ise, “okul bahçesinde ders yaptıkları için kışın zor olduğu, bahçede zemin beton olduğundan düşmelerde yaralanmaların söz konusu, ayrıca ikili eğitimden” dolayı engelleri olduğunu belirtmişlerdir (Bkz. Tablo.9).

Tablo 10. Okulun ders için fırsatları

Beden eğitimi Öğretmeni	f	Sınıf Öğretmeni	f
“Okul idaresi ve öğretmenler okulda çocukların oynaması için fırsat yaratıyorlar,”	12	“Okulumuzun bahçesi büyük ama oyun için şartları yeterli değil,”	5
“İki bahçe, çok amaçlı salon ve drama salonumuz var, fırsat yaratıyor,”	10	“Tabiki fırsat olmalı, çocuk koşmalı, hoplmalı, terlemeli, enejisini atmalı”	12
“Özellikle sene içerisinde değişik spor branşlarını okulun dış alanlarına dağıtmaya çalışıyoruz (geleneksel oyun çizgileri, basketbol ve futbol sahaları vb.),”	12	“Çeşitli materyallerle fırsatı kendimiz yaratıyoruz”	15
“Fırsat çünkü, oyun alanı alternatifi çok”	7		

Araştırmada okulun ders için fırsatları konusunda, beden eğitimi öğretmeni “*okul idaresi ve öğretmenlerin yeterli oyun alanı ve materyal sağlayarak çocukların oynaması için destek verdiğini*” belirtirken, sınıf öğretmeni ise, “*çeşitli basit materyallerle oyun tasarlayarak sınıfta ve bahçede öğrencilerine oyun fırsatları yaratmaya çalıştıklarını*” belirtmişlerdir (Bkz. Tablo.10).

Tablo 11. Öğrenci katılımı

Beden eğitimi Öğretmeni	f	Beden eğitimi ve Sınıf Öğretmeni	f	Sınıf Öğretmeni	f
“Sağlık sorunu varsa pasif rollerle görev verip katılımını sağlarım”,	1	“Eğer sağlık problemi yoksa pasif de olsa oyuna katılımını sağlarım,”	5	“Duyma ya da zihinsel engelli öğrencilerimiz varsa onları göz önünde bulundurarak dersimde oyun oynatırım”	5
“Kilolu öğrencilerimin pasif de olsa belirli görevlerle derse katıyorum”	5				

Araştırmada öğrencinin derse katılımı konusunda, Beden eğitimi ve sınıf öğretmenin ortak görüşleri “*sevdiğileri oyunları oynatarak ve eğer sağlık problemi yoksa pasif de olsa oyuna katılmalarını*” sağladıklarını belirtmişlerdir. Bunun dışında beden eğitimi öğretmeni “*sağlık sorunu ya da kilo problemi olan öğrencileri pasif görevlerle ve öğrencilere motive ederek katılmalarını sağladıklarını*”, sınıf öğretmeni ise “*engelli öğrenciler için onların katılabilecekleri oyunlara yer verdiklerini*” belirtmişlerdir (Bkz. Tablo.11).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun dersindeki oyun tercihlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Beden eğitimi ve sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmeler sonucunda oyunun anlamı ve önemi konusunda öğretmenlerin ortak görüşü “*çocuğun kendini en iyi ifade ettiği alan doğal eğlence ve öğrenme aracı*” olarak

belirtmişlerdir. Bu konuda yapılan araştırmalar, çocukların oyun seçiminde temel ölçütün “eğlenmek” olduğunu ve oyunu sıklıkla eğlenmek için oynadıklarını belirtmişlerdir (Miller and at al. 2008; Bakar ve ark., 2008; Pilten ve ark., 2013). Oyun, çocukların öğrenme tarzıdır ve öyle bir süreç ki, çocuk bu süreç zarfında gelişir ve sosyalleşir. Oyun çocuğun işidir, bu doğrultuda büyüdüğünde gerçek yaşamda sürdüreceği uğraşlara ve üstleneceği rollere oyun yoluyla ulaşır (Glen ve ark, 2012). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ve oyun algılarına yönelik metaforlar incelendiğinde ise; “eğlence, eğitim-öğretim, hayat/yaşam faktörü, özgürlük, rahatlık ve “sağlık faktörü” gibi olumlu metaforların türetildiği görülmektedir (Çar, 2022).

Beden eğitimi ve sınıf öğretmenleri, “*Oyun, çocuğun fiziksel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerine katkıları*” olduğunu belirtmişlerdir. Çocukların oynadıkları yerle ilgili olarak yapılan araştırmalarda oyun alanlarında oynamanın, çocukta kendine güveni arttırdığını, fiziksel birçok yetinin yanında dil, iletişim kurma, sosyal yetenekleri geliştirerek (Ünal, 2009; Driscoll ve Negel, 2002; Gülay ve Akman, 2009), paylaşmayı ve işbirliğini arttırdığını belirtmektedir (Driscoll ve Negel 2002; Bekmezci, 2015). Grupla yapılan uygulama ve etkinliklerde çocuklar; materyalleri paylaşma, arkadaşını dinleme, sırasını bekleme, kendi kendine çalışma, sorumluluk alma, başkalarının haklarına saygı duyma gibi birçok sosyal becerileri kazanırlar (Darıca, 2004). Oyun, bir taraftan çocuğu eğlendiren, zevk veren biretkinlik iken diğer taraftan çocuğun bedensel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimine önemli yararları olan bir faaliyet olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmada oyun tercihinde dikkat edilen noktalar konusunda, beden eğitimi ve sınıf öğretmeninin ortak görüşü, “yaş, beceri düzeyi, oyunun hem eğitici hem de eğlendirici olmasına, sevdikleri oyunu oynatmaya, süreye ve yeni oyunları oynatma” konularında dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Özel okuldaki beden eğitimi öğretmeni bu konuda ayrıca, “oyunun zorluk derecesine, çocukların fiziklerine ve güvenlik konularına dikkat ettiklerini” belirtmişlerdir. Flavel’e göre, beden eğitimi derslerinde öğretmenlerin oyun tercihinin etkileyen faktörün yaş olduğunu belirtmişlerdir. Okul çağı çocukları daha çok dışarıda oynanan, kurallı ve sosyal oyunları tercih edilmektedir (Akt: Pilten ve ark., 2013).

Araştırmada ders yapılan yer konusunda, beden eğitimi öğretmeni, “*spor salonu, özel oyun alanları ve okul bahçesi*” olarak belirtirken, sınıf öğretmeni ise, “*okul bahçesi ve sınıf*” olarak belirtmişlerdir. Bu sonuca göre ders yapılan fiziki koşullar açısından devlet okullarının çoğunlukla sınırlı imkânlarla sahip olduklarını olduğunu belirtebiliriz. Yine de okul bahçeleri çocukların temiz ve açık havada oynamaları açısından önemlidir. Özdemir ve arkadaşları (2010) okul bahçelerinin çocukların oyun ve aktivite ihtiyacını karşılamada önemli potansiyele sahip olduğunu, ancak özellikle devlet okulu bahçelerinin fiziksel aktivite ve oyun imkanı açısından sosyal mekanlar olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Çünkü öğrenciler teneffüslerde, beden eğitimi dersive her fırsatta okul bahçelerini oyun alanı olarak kullandıklarını belirtmiştir. Nevin ve Tuğçe (2017), araştırmasında çocukların okulda oyunu teneffüslerde, öğle aralarında beden eğitimi dersinde oynadıklarını belirtirken, veli görüşlerine göre ise okulun ve beden eğitimi dersinin çocuklarının oyun oynaması için iyi bir fırsat olduğunu belirtmişlerdir. Bazı araştırmalarda ise sınıf öğretmenleri okullarda spor oyun alanı

yetersizliğinden beden eğitimi ve oyun uygulamalarından olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir (Özcan ve Mirzeoğlu, 2014; Temel ve Kangalgil, 2021).

Araştırmada derste kullandıkları oyun materyali konusunda, beden eğitimi ve sınıf öğretmeni “*top, ip, huni ve şapka*” gibi kullandıklarını ortak ders materyallerini belirtirken, kullandıkları diğer materyallerde önemli farklılıklar olduğunu belirtebiliriz. beden eğitimi öğretmeni, okulda ders materyali olarak; “*çeşitli spor araçları, pinpon topu, tırmanma platformu, oyun kartları*” gibi çeşitli spor araçlarıyla ilgili ders materyali kullandıklarını belirtilirken, sınıf öğretmeni “*dondurma çubukları, su kapakları, plastik bardak*” gibi materyalleri kullanarak oyunu kendileri tasarladıklarını belirtilmiştir Nevin ve ark., (2017), özel ve devlet okulundaki öğrencilerin oyuna bakış açılarıyla ilgili yapmış oldukları araştırmasında materyal konusunda devlet okulu sınırlı imkanlara sahipken özel okul öğrencileri beden eğitimi derslerinde teknolojik imkanlarda dahil olmak üzere farklı imkanlarla oyunları oynadıklarını belirtmişlerdir. Bu alanda yapılan araştırmalarda sınıf öğretmenleri materyal ve araç eksikliğinden dolayı dersi etkili uygulayamadıklarını belirtmişlerdir (Özcan ve Mirzeoğlu; 2014; Temel ve Kangalgil, 2021).

Araştırmada oyun türleri konusunda beden eğitimi ve sınıf öğretmeni derslerinde “*yakan top, top oyunları, geleneksel çocuk oyunları*” gibi ortak oyun türlerini kullandıklarını belirtirken, özel okulda beden eğitimi öğretmenleri, “*kart oyunları, parkur yarışmaları, zekâ geliştirmeye yönelik oyun*” türleri kullanılırken devlet okulunda sınıf öğretmenleri ise “*sek sek, ip atlama, ebecilik, don ateş oyunları*” gibi fazla materyal gerektirmeyen oyun türlerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Okullarda ders programları esnek ve öğretmenlerin bu dersi okullarında sahip oldukları fiziksel imkânlar ve materyaller çerçevesinde organize etmeleri önemlidir. Milli Eğitim Bakanlığı da ders programı kitapçığında beden eğitimi ders programının okulların fiziki imkânları çerçevesinde yapılması gerektiği hususunda önerileri yer almaktadır (MEB,2012). Araştırmalar, devlet okullarında spor alanı yetersizliği beden eğitimi ve oyun uygulamalarını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir (Özcan ve Mirzeoğlu; 2014; Temel ve Kangalgil,2021).

Araştırmada beden eğitimi öğretmeni, beden eğitimi ve oyun dersinin uygulanmasında, okulda engelleri olmadığı, ders alanlarının büyük olduğu, sadece düşmelerin fazla olduğunu belirtirken, sınıf öğretmeni ise, çoğunlukla okul bahçesinde ders yaptıkları için kışın zor olduğu, bahçede zemin beton olduğundan düşmelerde yaralanmaların söz konusu olduğunu ve ayrıca ikili eğitimden dolayı engellerin bulunduğunu belirtmişlerdir. Vural ve arkadaşları (2016) araştırmalarında okul bahçelerinin genellikle beton ve asfalt yüzeylerden oluştuğunu, bu durumun çocuklar için tehlike oluşturduğunu belirterek çocukların vaktinin büyük bir kısmının okulda geçirdiği düşünüldüğünde okul bahçelerinin aktif ve yaratıcı oyun alanları olmasının önemli olduğunu, ayrıca okulun çocuklara fiziksel aktivite ve oyun alışkanlıklarını kazandırmak için önemli bir yer olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmada özel okulun ders için ortaya koyduğu fırsatlar konusunda beden eğitimi öğretmeni okul idaresi ve öğretmenlerin yeterli oyun alanı ve materyal sağlayarak çocukların oynaması için destek verdiğini belirtirken, devlet okulundaki sınıf öğretmenleri ise okul imkanlarının sınırlı olduğunu, öğrencilere oyun oynamaları için fırsatları kendilerinin

yarattığını belirterek, sınıfta ve bahçede çeşitli basit materyallerle oyun tasarladıklarını belirtmişlerdir. Okulların sahip olduğu fiziksel alan ve materyaller konusunda yapılan pek çok araştırma öğretmenlerin bu görüşlerini desteklemektedir (Kangalgil ve Dönmez, 2003; Yıldız ve Güven 2014; Özcan ve Mirzeoğlu, 2014; Temel ve Kangalgil, 2021). Araştırmada öğrencinin derse katılımı konusunda, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin ortak görüşleri, sevdikleri oyunları oynatarak ve eğer sağlık problemi yoksa pasif de olsa oyuna katılımlarını sağladıklarını belirtmişlerdir. Bunun dışında beden eğitimi öğretmeni “sağlık sorunu ya da kilo problemi olan öğrencileri pasif görevlerle ve öğrencilere motive ederek katılımlarını sağladıklarını”, sınıf öğretmeni ise, okuldaki engelli öğrencilerinde katılabilecekleri oyunlara yer verdiklerini belirtmişlerdir.

SONUÇ

Bu araştırma sonucunda öğretmenler, beden eğitimi ve oyun dersinin çocuklar açısından ne kadar önemli olduğunu vurgulamışlar ve dersin çocukları çok yönlü olarak geliştirdiğini (devinışsel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal) belirtmişlerdir. Araştırmada ayrıca okulların fiziksel alan ve materyal konusunda sahip oldukları imkânlar çocuklara oyun yeri ve oyun materyali konusunda farklı imkanları sunduğunu; devlet okullarının sahip oldukları bu sınırlı imkanlarla sınıf öğretmenlerinin, farklı ve basit materyallerle çocuklara imkan yaratmaya çalışarak oyunları tercih ettiklerini ve derslerde etkinlik kartlarından da yararlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin oyun tercihinde ayrıca yaş, beceri düzeyi, oyunun hem eğitici hem de eğlendirici olmasına, sevdikleri oyunu oynatmaya, sürece yeni oyunları oynatma gibi ortak konularda dikkat ettikleri konular arasındadır. Bu çerçevede aşağıdaki öneriler verilebilir:

- 1- Burada her okulun çocuklar için teneffüs aralarında bile oynayacakları farklı yaş gruplarına yönelik; asılma, sallanma, tırmanma, denge ve kuvvet gibi çeşitli motor becerilerini geliştirebilecekleri, enerjilerini atabilecekleri güvenli oyun bahçelerini içermesi çok önemlidir.
- 2- Özellikle okul bahçesindeki çocuklara ayrılan hareket alanlarının çocukların yaratıcılıklarını arttıracak özel oyun alanları ve spor salonlarının düşünülerek planlanması beden eğitimi ve oyun dersinin çocuklara yararlarını arttırmak ve onlara hareket alışkanlığı kazandırmak açısından önemlidir
- 3- Beden eğitimi öğretmenlerinin buldukları okulda sahip olunan fiziksel alan ve araç gereçler çerçevesinde öğrencilerinin yaş, gelişim ve hazır bulunuşluk düzeylerine göre kız ve erkek öğrencilerine eşit fırsatlar yaratacak şekilde grup, bireysel ve eğlenceli uygulamalara yer vererek, her öğrencinin derse ilgi ve katılımı arttıracak donanımlara sahip olması gerekmektedir.
- 4- Bütün bunlar göz önüne alındığında, beden eğitimi ve oyun dersini planlamada çok titiz davranması gerektiği konusunda öğretmene önemli görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Beden eğitimi ve oyun dersinin 'oyun' içeriği ve oyun tercihi, öğretmenler tarafından doğru ve çocukların ilgisini çekecek şekilde işlevselleştirilmeli, seçilen oyunların çocukların derse karşı ilgilerini arttıracak, heyecanlandıracak, aynı zamanda da gelişimlerini destekleyecek nitelikte geliştirilmelidir.

- 5- Beden eğitimi ve sınıf öğretmenleri okul yönetimleri ile iletişim kurarak okullarındaki açık kapalı oyun etkinlik alanlarını oluşturma veya çevresindeki oyun ve spor alanlarını kullanma hususunda, Belediye ve Üniversiteler ile iletişim kurup destek vermelerini sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, Y. & Altay, F. (2008). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Ders Programı ve Ders Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19 (2), 63-79.
- Bakar, A., Tüzün, H. & Çağıltay, H. (2008), Öğrencilerin Eğitsel Bilgisayar Oyunu Kullanımına İlişkin Görüşleri: Sosyal Bilimler Dersi Örneği, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 35, 27-37.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388. DOI: 10.31592/aeusbed.598299
- Bekmezci, H. & Özkan, H. (2015). The Effects of Games and Toys on Child Health, İzmir Dr.Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi, 5(2):81-87, doi:10.5222/buchd.2015.081
- Berg, B. L. & Lune, H. (2015), Sosyal bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. H. Aydın (Çev. Edt), Konya: Eğitim Kitabevi.
- Çar, B. (2022). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersi ve Oyun Kavramı İle İlgili Algılamalarının İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Spor Dergisi, 20(3), 105-117.
- Çelik, A. & Şahin, M. (2013), Spor ve Çocuk Gelişimi, International Journal of Social Science, 6(1), 467-478.
- Creswell, J. (2009). Research Design Qualitative, Quantitative, And Mixed Methods Approaches (3. ed.). Thousand Oaks: CA Sage.
- Dağdelen, O. & Kösterelioğlu, İ. (2015). İlkokullardaki Oyun ve Fiziki Etkinlikler Dersinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (19), 97-128 . DOI: 10.14520/adyusbd.35272.
- Darıca, N. (2004), Okul Öncesi Eğitimcileri İçin Etkinlik Dünyası Uygulama Kitabı. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Driscoll, A. & Nagel, N.G. (2002). Early Childhood Education Birth-8, the World of Children, Families and Educators, Boston: Allyn and Bacon.
- Glenn, N., M. & Knight, C., J. (2012). Children's Views about the Meanings of Play, Canada, Well Spring, and Vol: 23, No: 1.
- Glesne, C. (2011), Nitel Araştırmaya Giriş (A. Ersoy P. Yalçınoğlu, (Çev.Ed.). Ankara: Anı Yayınları.
- Gülay, H. & Akman, B. (2009), Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceriler. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güler, A., Halicioğlu, M B. ve Taşgım, S. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma. (2. Baskı., ss. 362-366). Ankara: SeçkinYayınevi.
- Gündüz, N. & Taşpınar, T. (2017). Determination of what Game Means From Children's Point of View, Occupational Medicine and Health Affairs, Vol: 5, Issue:1,1-9 , DOI:104172/2329-6879.1000258
- Gündüz, N., Taşpınar, T. & Demiş, N. (2017). Children's Perspective of Game: A Comparison of the Public and Private Schools, Journal of Education and Training Studies, Vol: 5, No: 9,158-166.
- Houser, J. (2015). Nursing Research: Reading, Using, and Creating Evidence, (3rd Ed.). Burlington: Jones ve Bartlett Learning.
- Kangalgil, M & Dönmez, B. (2003). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri (Sivas Örneği), Milli Eğitim Dergisi. Erişim: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/15c/kangalgil-donmez.htm>,
- Kocabaş, İ. & Karaköse, T. (2005). Okul Müdürlerinin Tutum ve Davranışlarının Öğretmenlerin Motivasyonuna Etkisi (Özel ve Devlet Okulu Örneği), Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 3 (1), 79-93.
- MEB (2018). Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programı, Ankara
- MEB. (2013). Oyun Etkinlikleri-2[PDF]. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2014). Oyun Etkinlikleri-1[PDF]. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEBa (2012). Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 29.08.2012 tarihli ve 139 sayılı kararı. http://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_03/06051805_cilt1.pdf.
- Merriam, S. B. (2009), Qualitative Research: A Guide To Design And Implementation: Revised And Expanded From Qualitative Research and Case Study Applications In Education. San Fransisco, USA: Jossey-Bass.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook (2nd ed.). Thousand Oaks, California: SAGE. Morahan- Martin.
- Miller, E. & Kuhaneck, H. (2008). Children's Perceptions of Play Experience and the Development of Play Preferences, a Qualitative Study, American Journal of Occupational Therapy, 62, 407-415. DOI: 10.5014/ajot.62.4.407.
- Özcan, G. & Mirzeoğlu, A. D. (2014). Beden Eğitimi Öğretim Programına İlişkin Öğrenci, Veli ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(1), 98-121.

- Özdemir, H., Borucu, G., Demir, G., Yiğit, S. & Ak, N. (2010). İstanbul'daki Çocuk Oyun Parklarında Partikül Madde (PM_{2,5} ve PM₁₀) Kirliliğinin İncelenmesi, *Ekoloji* 20, 77, 72-79.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. Thousand Oaks, Calif. London: Sage.
- Pehlivan, Z., Dönmez, B. & Yaşat, H. (2005). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüşleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10 (3), 51-62.
- Pilten, P. & Pilten, G. (2013). Okul Çağı Çocuklarının Oyuna İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 15-31.
- Punch, F. Keith, (2014). *Introduction to Social Research, Quantitative and Qualitative Approach*, Sage Publication Ltd, Third Addition.
- Russo, H. L. (2013). Re-Thinking The Role Of Play And Creativity At The Center Of Curriculum And Assessment: A New York City School's Journey To Re-Imagine Education For A Changing World. *Play And Creativity At The Center of Curriculum and Assessment: A New York City School's Journey to Re-Think Curricular Pedagogy*, 61(1), 131-146.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, (2022). *Toplumda Fiziksel Aktivitenin Desteklenmesi Fiziksel Aktivite Takip Sistemleri ve Teşvik Fiziksel Aktivite Bilimsel Komisyonu Raporu*, sayfa: 18-20, Ankara.
- Temel, C. ve Güllü, M. (2016). Bir beden eğitimi dersi çiz. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 41(18), 351-361.
- Temel, A. & Kangalgıl, M. (2021). Oyun ve fiziki etkinlikler dersi öğretim program kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (229), 445-462.
- Tuğrul, B., Aslan, M., Ö. Ertürk & Altınkaynak, Ö. Ş. (2014). Analysis of Preschool Teachers' and Six Years Old Children's Views on Play. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 101-116. DOI: 10.17679/iuefd.05509
- Ünal, M., (2009). Çocuk Gelişiminde Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, vol.10, no.2, 95-109.
- Vural, H. & Yılmaz, S. (2016). İyileştirilmiş Fiziksel Çevre Şartlarının İlkokul Öğrencilerinin Gelişimine Etkisinin Öğretmen Gözüyle Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 518-535.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Ö. & Güven, Ö. (2014). Expectations Of The Classroom Teachers From Play And Physical Activities Lesson. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22 (2), 525-538.